

Devetič. Grajšinske gosposke imajo sodniško in politiško vladbo za ta čas do vpeljanja cesarskih gosposk na državne stroške še dalje peljati.

Desetič. Sklep, ki je v šestim razdelku zavoljo odškodovanja del in davšin v blagu in denarjih izgovorjen, ne brani, ako bi po osmim razdelku postavljena komisija ta sklep s poznejšimi naklepi razločiti ali prikrajsati utegnila.

Enajstič. Tudi siljenje vol in žganje pri grajšaku kupovati, ima z vsimi svojimi dolžnostmi jenjati.

Našim ministram notranjih oprav, pravice in denarstva je povelje dano, to postavo doveršiti.

Dano v našem poglavnim in stolnim mestu na Dunaji sedmi dan kimovca tavžent osemsto in osem in štiridesetiga léta, in v štirinajstim létu Našiga vladarstva.

Ferdinand s./r.

Wessenberg, **Dobelhoft,** **Bach,** **Latour,** **Krauss,** **Hornbostl,** **Schwarzer,**
ministrov preds- minister notranjih minister pravice. minister vojništva. minister denarstva. minister kupčij- minister očit. del.
nik in minister oprav. stva.

Dopis iz Štajarskiga.

1. dan tekočiga mesca pridem v Rogatec, in tam mi pripoveduje nek znan gospod od Štajarsko-Hervaske meje smešno pa tudi resno prigodbo. 29. pretečeniga mesca ponoči ob 10. začnejo po vsem Zagorji na Hervaškem pri vseh cerkvah z vsimi zvonovi na vso moč zvoniti; po višinah in hribih luči kot kresi svetijo in strel se sliši od vseh strani. Neizrečen strah prepade težane v Krapini, grajšake in seljake na meji; plašni poberejo blagá kar se da, in bežijo na Štajarsko v gore in hoste Macelske planine, kér družiga ne mislijo, kakor de protivni Madžari so v deželo priderli. Drugi dan se zmeta odkrije, strah pred Vogri sicer mine, ali drugi strah jih obda, ko zvedó, de včerejšnji hrup in šum je egiptovskim kobilicam namenjen bil. Prikazal se je požir in marčes; ga odgnati je ukaz prišel, strelati, zvoniti, kaditi in tako silno žival odpoditi. Štiri ure od Rogatec v Razboru in Bedekovčinah so se kobilice na pol ure širokosti in dve uri na dolgost na tla spustile in vso zelenino pozobale. — Ura ravno deset odbije in mi se spat spravljamo, ko na enkrat šum v Rogatec postane; vse je pokoncu viditi kaj de je, — in glejte na vseh hribeh po Hervaškem veliki ognji gorijo, pri vseh cerkvah zvonijo, in ljudstvo vreši na glas, de je človeka strah, kakor predvčerejšnjim ravno taka je sinoči bila. Zvedili smo danes, de so se kobilice blizo Breše tudi že na Štajarskim vsedle. Ako je ta gotova, takó jih tudi že na Krajskim imate. *) Bog nas še te nesreče varuj!

Kér iz Hervaškiga skozi Vogersko več pošte ne gredó, je slavni ban Jelačić v Rogatec tudi pošto vtemelil, ktera Hervaško pošto z železnico v Poličanah veže in združi; prvi dan tekočiga mesca sta se že dva Hervaška poštna vozá pripeljala in posihmal gré vsakdan. — Jutro se bo Celjske narodne straže bandero častito blagoslovilo; iz cele Celjske kresije pridejo poslanci narodne straže raznih mest in tergov; zvečer bo igra v gledališu in v torek velik ples; de brez velikih obedov in pijač ne bo, se tako vé. Jože Hašnik.

Šolski dopis iz Bohinja.

Si o sedanjih prekucijah glavo nekoliko izjasniti, in svoje misli saj za kratek čas na kaj družiga obrniti, si morebiti marsikdo vmés tudi kako drugo novico brati ali slišati voši. V to naj sledéca šolska novičica bo — s ktero posebno vnéte duhovne učeníke, vse dobre, pridne šolnike in vse skerbne starše in prijatle šol razveseliti želim. Če se bo s tem kako serec v prid in blagor ljube mladosti ubudilo in vnélo, se bodo moje želje nar obilniši spolnile.

*) Dosihmal nismo od te nesreče na Krajskim nič zvedili. Vredništvo.

Že v 34. in 35. listu lanjskih Novic sim bil od tačasne šolske poskušnje in sploh od pridne, vsakdanje in nedeljske šole, ki je na Bistrici v Bohinji, povedal — kar je potem v 44. listu tudi neki gospod Teržančan L. P. po lastnim prepričanju poterdil. Ne de bi, kar sim že takrat dopovedal, ponavljal, zdaj zlasti le to oméniti hočem, kar iz posebnih okoljsin létašnje šolske poskušnje noviga, lepiga vé.

Bilo je 25. pretečeniga mesca maliga serpana (svetiga Jakoba dan), ko se je na Bistrici šolska poskušnja obhajala. Otrók je bilo vse natlačeno, in tudi staršev in drugih ljudi je obilo gledat in poslušat prišlo. Med več duhovnimi in nekaj družih gospodov so tudi častitljivi gospod-tehant — v toliko večji podbudo in veselje otrokam — pričujoči bili. In ko so prijazno otroke nagovorili in jim serčnost dali, de naj se, kar so se lepiga naučili, dobro skažejo in verlo obnašajo, se je po molitvi po tréh delinah, v ktere so otróci za učenje razločeni, jelo navadno spraševanje. Nar pred, kakor sploh, je bilo spraševanje iz keršanskiga nauka in iz zgodb svetiga pisma; na tó branje (iz trojnih za vsako delino posebej odločenih bukev) z dopovedanjem tega, kar se je bralo; potem je bilo rajtanje iz pameti (ali iz glave) in na tablo; in na zadnje slovensko pisanje na tablo z razlaganjem za pravopis véditi potrebnih ravnil. Pri rajtanji nam je bilo še posebno všeč, de je pridni šolnik, gosp. Jakob Mencinger, otroke navadil, vse iména, zaznamke in pravila pri številstvu v čisti slovénsini dopovedovati, in se niso popačene nemške besede vmés blodile. Vse spraševanje in otrók gladko odgovarjanje in spodobno vedenje in zaderžanje pa je spricevalo, kaj v resnici skerbni duhoven učenik in pridni šolnik veljá. Le škoda, ko bi ta šola sčasama nehala, kér za šolnika še nič stanovitnih dohodkov, in tudi še lastne hiše za šolo ni — fara sama pa tudi vsiga ne zmóre!

(Dalje sledí.)

Vesela novica iz Černiga Verha šolskim prijatlam.

V torek 22. veliciga serpana tega léta je bil za nas Černo-Veršce Ipavskiga okraja v resnici práv vesel dan. Obhajalo se je namreč práv praznično izpraševanje malih šolarjev po dokončanim šolskim létu. To izpraševanje je bilo pa še toliko slavniji in vse iz cele okolice ga je še toliko željniji zató pričakovalo, kér že čvetero lét — odkar je bila namreč skorej cela vas, Černi Verh, strašno pogorela — kaj taciga tukej ni bilo. 30 čedno, po nedeljsko oblečenih učencov, mladencev in deklic, je pri ti poskušnji bilo, ki so vprico 12 častitih gospod-duhovnov iz bližnjih in tudi daljnih krajev tako gladko in jasno odgovorjali, de se naša ljuba podfara tolikanj hasna in lepiga napredka od še le léta

zopet napravljane učilnice nikdar nadjala ni; gosp. kaplan J. Stupar in učitelj gosp. Jernej Štamcar imata v ti reči veliko zaslug. Slovesno izpraševanje so doveršili častiti gosp. Korl Legat, mnogo zasluženi ogleda in katehet Idriskih šol, ki so bili namestnik po neprevidenih okoljshinah zadržaniga Ipavskiga tehanta gosp. Jurja Gabrijana — s pohvalnim nagovorom, polnim lepih in spodbudajočih besed. Potem so podarili osmerim nar pridnišim práv lepe, nauka polne in lično vezane knjižice, vsim skupej pa krasne podobšine, ktere so očitne hvale vredne gosp. Jožef Nahtigal, na vse strani neutrudljivi sedanjí fajmošter naše podfare, v dar kupili, de bi ljubezin do učilnice v sercih mladosti še bolj živo obudili in pa še drugo mladost k večí marljivosti podpalili. Vèrh vsiga tega pa so gosp. Legat še sami lično knjižico tistimu podarili, kteriga so bili gospod šolnik med osmerimi nar vrednišiga spoznali. Tako je bila ta Černo-Vèrscam imenitna slavnost zares lepo praznovana. Predgrížki.

Ljubljáanje, Krajnci, Karlovec in Zagreb.

Kér se je pretečene mesce v naši Ljubljani toliko nasprotnikov našiga slovenskiga naroda pokazalo, ki so se tako silno za zavezo z Nemci poganjali, de je bilo po eni strani lahko misliti, de so ti protivniki slovensine boljši Nemci, kakor Avstrijanci, kér pravi Krajnci terdno, srečno Avstrijo želé, po drugi strani pa, de mora naša Krajnska dežela saj polovico, če ne več, prebivavcov nemškiga naroda redditi: sim sklenil, nekoliko po deželi okrog pogledati in viditi, če prebivavci Krajnske dežele zvunaj Ljubljane ravno tako mislijo in čutijo, kakor nekteri Ljubljánanje, — pa glejte, ljube Novice! kaj sim vidil? Po celim Krajnskím je vès narod vnet za slovensino, za miliga Cesarja in za Avstrijo; vsi duhovni brez razločka ravno tako čutijo in vsi so prepričani, de Krajncam nobena srečna zvezda iz Nemškiga ne sije; le tù in tam se redko kak grajšak, ali kak ptuj, slovensino zatirajoč cesarsk služabnik, ali kako drugo spačeno gosposko déte najde, ki terdi, de Krajnci imajo le od Nemcov, ne pa od lastniga slovenskiga naroda in od dobriga Cesarja svojo srečo pričakovati. Tako mislijo, čutijo in govoré na Gorenskím, Dolenskím in Notrajskím. Krajnci! recíte, ali ni res taka? Zató, verli domorodci v Ljubljani! nikar ne pazite na besede nekterih Ljubljanskíh nemškutarjev, na ktere lahko obrnemo besede slavniga pevca „slavne hčere“, ki pravi: „Sence prebivavcov slavne Ljube! ko bi vas mogel iz grobov vvesti? Vi bi vidili nesrečo naroda in sramoto svojih vnukov; ptuja žeja nam ciza kri življenja; sin ne pozná slave svojih očetov, bahajoč se s sužnostjo svojo.“

Po tem, ko sim z neizrekljivim veseljem vidil, de se Krajnci tako krepko svojiga slavniga rodú derzé, in de tudi v Gorencih, za ktere sim se nekoliko bal, kér so kakor nemški mejači z Nemci v več zadevah, slovenski duh živi: sim se namenil še naše drage brate na Hrovaškím obiskati.

Čez Poljane sim prišel v Severinu na Luizno cesto, ktero je general Vukasović med Reko in Karlovcem v létu 1808 z veliko umetnostjo čez silno visoke hribe in sterme verhe takó zložno naredil, de se nič več želeti ne more. Ko bi pač tudi za našo Dolensko se enkrat tak Vukasović zbudil! Vicesni oskerbniki! ki svoje glave belíte, kakó de bi okrog Ljubljane na ravnini tavžente zakopali, lotíte se poprej bolj potrebniga, obrnité svoje oči enkrat na Dolensko in vidili bote tam cesto, ki je tistim, kteri so jo naredili, in vam, ki tako pustíte, drugod pa tavžente zasipate, v nar večí sramoto, vsim pa, kteri se morajo po nji voziti, v silno nadlogo. Tam sim pogledal Baziljevo, vlastino grofa

Nugenta in druge lepe kraje, kterih je obilno. Novigrad se mi je preveč od ceste vidil, de bi ga bil obiskal in tako sim prišel 18. pret. mesca v Karlovec.

Karlovec leží popolnoma v ravním, kjer proti Slavonii oči zastónj íšejo hriba; okolice morajo rodovitne biti. Mesto je lepo, snažno, posebno grad, kteri je zdaj krog in krog z zidam obdan. Nikdar pa Karlovec ni bil bolj olepšan, ko zdaj, ko so Karlovčani svojiga slavniga, vitežkiga bana Jelačića pričakovali.

Za Karlovec nepozabljivi 19. dan velíciga serpana 1848 je napočil; hiše so vse razvile svoje bandera s trojimi barvami Slavénov. Vsi smo težko čakali prihoda toliko spoštovaniga možá, kteri je bil še le na večer napovedan, de bo iz Ogulina prišel. Popoldan se mu je veliko gospodov naproti peljalo, in okrog 40 jih je jahaló v narodni opravi (obléki), ktera se jim je prelepo prilegla. Na svojim banderu so imeli napis: „Bože živi Jelačića. Bana, spasitelja (odrešenika) svih Slavjanah.“ Stanovanje so mu pripravili v generalovi hiši, na ktere vratih je bil iz cvetlice narejen napis „Dobro došao“. Od mosta, kteri je pred gradom, do stanovanja so stale v dveh verstah nar poprej majhne v belo oblečene deklice, za njimi zmerej večí, in na zadnje odrasene device in gospé. Nikdar še nisim vidil kaj tako lepiga, kakor téh 40 devíc in gospá pred stanovanjem v dalmatinski opravi, v rudečih s srebram prepletenih kapicah, z dvema kitama, višnjevo kratko surko in belo daljno obleko. Kako ta oprava žensko lepoto povzdigne, si ni mogoče misliti, to je le viditi treba.

Okrog petih so začeli topovi na Švarči grometi, in kmalo po tem so se jeli glasiti tudi Karlovški topovi; zvonovi so zvonili in s tavžent in tavžent „živio“ so naši slavní bratje svojiga draziga spasitelja spremili do njegoviga staníša.

Ne bom ga popisoval priljudniga, lepiga možá, kako se je, kakor general konjikov po huzarsko opravljen, prijazno obnašal, kako je Sluinske graničarje, narodno stražo, serežane, slobodnjake in druge vojsake pregledoval; — nič ne bom pravil od neizrečeniga veselja ljudstva, kakoršniga še nikdar nisim vidil in ga težko še kdaj bom, ktero je čez polnoči terpelo.

Nekaj vender vam pa nesmem zamolčati. V sredi Karlovškiga velíciga terga stoji vodnjak, kjer je veliko ljudi zavolj nekoliko vikšiga prostora stalo, de bi bili vse dobro vidili. Med to množico je stal tudi eden ranjenih graničarjev, ktere so poprejšnji dan iz Laškiga pripeljali, — ko ban memo teh ljudi pride, in blediga graničarja zagleda, se je proti njemu obrnil, se globoko priklonil, in ga po vojaško pozdravil. Težko bi popisal, kako je to počesenje prostiga vojaka vse pričijoče ganilo!

Ponoči je bilo celo mesto práv lepo razsvetljeno, in na ljudskim vertu za Korano je bil ponoči obed. Tudi tega ne bom popisal, de je na tavžente lučíc tukej migljalo, in družih lepotij več. Ob 10. uri so zgorej popisane dalmatinke (iz Hrovaške) z narodnimi jahači kolo plesale. Vidilo se mi je, kakor bi se bile slovenske Vile skup zbrale, in slavnimu Jelačiću v čast kolo zaigrale — tako krasno, tako nježno je bilo vse obnašanje, de jez prisežen sovražnik vsiga plesa, kakoršniga sim v Ljubljani, na Nemškím in drugod vidil, jo na ravnost povém: de kdor hoče plesati, naj se nauči „kolo“ kakor ga Hrovatje znajo.

Drugi dan sim šel v Zagreb; cela cesta je bila napolnjena z ljudmi, z narodnimi na Madžare pripravljenimi vojaki, kteri so svojiga ljubiga Bana pričakovali. Tako gibčni in čversti so se mi ti korenjaki vidili, take čedne postave so, de se na prvi pogled vidi, de so rojeni vojaki.

Popoldan sim prišel v Zagreb. Krajnci! pojte sami v Zagreb, in gotovo vam bo lepo mesto dopadlo,